Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin

Titel: BREV TIL: Molbech, Christian FRA: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin (1808-05)

Citation: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin: ”BREV TIL: Molbech, Christian FRA: Grundtvig, Nikolai Frederik Severin (1808-05)”, i *Christian Molbech og Nikolai Frederik Severin Grundtvig - En Brevveksling*, Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn), s. 10. Onlineudgave fra Danmarks Breve: https://tekster.kb.dk/text/letters-001991704-000-shoot-L0019917040000003.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Christian Molbech og Nikolai Frederik Severin Grundtvig - En Brevveksling

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Læs Public Domain-erklæringen

Fra Grundtvig.
(Mai 1808.)

Med saare megen Glæde læste jeg Deres venskabelige Brev, og det er mig en sand Vederkvægelse at omhandle dets Indhold med Dem. Der er vel for det fremskridende Menneske intet sikkrere og tillige nødvendigere Værn mods. 11Ensidighed end den Ombytning af Tanker, der har og ene kan have Sted mellem Mennesker, der maa have eet Maal, om de end vandre did ad ganske forskellige Veje, ja om de end forestille sig Maalet under forskellige Billeder. Da De selv siger, De ikke saa gerne mundtlig afhandler saadanne Materier, ønsker og haaber jeg, at det ej bliver sidste Gang, Vi paa denne Maade samtale.

Først troer jeg at maatte bemærke, at dersom jeg forstod at nytte det Blik, De aabnede mig i deres Indre, ere vore Standpunkter langt fra at være væsenlig forskellige, hvor afvigende end vore Synspunkter maatte være i det Enkelte. Eller monne det være Noget Andet, hvad de skuer Præget af i den livfulde Natur, end Hint, hvis Billede jeg stræber efter at beskue i Nordens Oldtid, dens Gude- og Helteliv? Den Vej, Vi ere gaaede eller komne, forklarer saa fuldelig den forskellige Gestalt, .under hvilken Vi betragte Verden og Menneskelivet, at Vi kun behøve ret nøje at beskue Vejene for at overbevises om, at vor Uenighed aldrig angaaer Maalet. Naturen, Deres Elskede, lever og lønner stedse saa ømt Deres Kærlighed i sin Favn. Alle Mennesker ere Naturens Børn, om de end cre nok saa vanartede. De elsker dem, De stræber at stemme med dem for Moderens Skyld. End mere, Deres Elskede vilde ej have den Fuldkommenhed, som enhver Elsker fordrer, naar Han i sin Elskede egenlig kun elsker Afbildningen af Urbilledet, dersom ikke Hendes Børn tænktes sammenvoxede med Hende i een herlig Harmoni. At Dette imidlertid ikke er faa, derom overbeviser De Dem selv lettelig, og deraf fremstaar den Sorg, den Tungsindighed, De føler. At De nu føler den mindre, er ligesaa forklarligt; thi som Historiens Fortrolige lærte De at vurdere de Fremskridt, Menneskenaturen hidtil gjorde, og derved vaktes det glade Haab, at den engang vil staa ved Banens Ende. fynke til sin Moders Barm, og der nyde den stille, uafbrudte Salighed, der i Naturen synes at udfolde sig. At De med dette Ideal for Øje maa anse den rolige Hvilen i Naturens Skjød for Ønskets Højeste, ers. 12nødvendigt; thi det ahner Dem, at Synet fra Klippetinden vilde lade Dem opdage en uudslettig Disharmoni og i Grunden berøve Dem Deres Elskede. — Af mit inberste Hjerte vil jeg ønske, at hine blide Billeder maa gennem hele Livet svæve for Deres Øje, sødt er Dem ba Livet, sod er Dem Deres Virken; thi i sit største Fjerne er Maalet Dem nært, alle Deres Evner blande sig i et livfuldt Spil med Tilværelsen, og glad stræber De at oppuste de Gnister, som de troer engang skal blusse i Lue og samles med det Eviges hellige Flammer. —

Mig kaarede Nornen, jeg veeb ikke om vreb eller venlig, en anben Bane. — Min Vej gaar mellem Afgrunde. Vil jeg hvile mig i den smilende Eng, da synker den under mig, vil jeg plukke den duftende Blomst, da aanber den Gift, vil jeg lytte til Fuglenes Sang, da naa kun hæse Dødsskrig mit Øre. — Jeg veeb ikke, om jeg nogensinde steg høit; men jeg maa næsten tro det; thi ofte faldt jeg [saa] dybt, ar jeg aldrig troede at kunne rejse mig mere. Selv nu, da jeg tykkes mig at staa fastere, end jeg nogensinde stod, siden jeg lærte, hvad det er at staa, selv nu gynger Jorden under mig, og falder jeg engang til, da rejser jeg mig aldrig mere. — De har Interesse for mig; men De maa ikke skælve; thi De maa dele min Overbevisning, at briste mine Strænge, da maatte det saa være, da vilde een Lyd til fra dem forstyrret den evige Harmoni. Mit Inderste vil jeg udfolde, og da skal De forstaa mig.

At elske og at leve er eet. — Jeg voxte op, ukendt med Naturen, uden Kærlighed for noget Levende eller Dødt som bevægede sig uden for mig. Kun be svundne Tider elskede jeg, kun i dem levede jeg, og naar jeg ikke var der, var mit Liv Plantens. De barnlige Lege vare mig næsten til Besvær, og kun da var jeg ret glad, naar jeg fra dem kunde ty til min Hvitfeld, Lyskander, og Holberg, stande i det gamle Norden og beskue be høje Kæmper, eller betragte Kejsernes og Pavernes livfulde Kamp. Det var, som om Naturen vilde ved hin Kulde for Alt omkring mig beskyttes. 13mig mod den frygtelige Epoke, jeg maatte gennemvandre, dersom jeg nogensinde vovede at slutte mig til noget Levende. — Saaledes henflød Tidsrummet fra mit 8de til 21de Aar, og selv min sygelige Tilværelse kunde, som Noget der i min Verden ej var til Besvær, ikke forstyrre min Ro. — I Selskab var jeg det dummeste, stummeste og kedsommeligste Dyr, og i det samme Øjeblik lo Hjertet i mit Liv, thi jeg var ikke, hvad jeg syntes at være. Glad vendte jeg tilbage i min Ensomhed, og en næsten utrolig Mumerhed besjælede mig.

Men — nu var Tiden kommet. Jeg saa en Kvinde, og jeg, Kærlighedens koldeste, bittreste Spotter, elskede i det første Nu saa dybt, saa glødende, som det er en Dødelig muligt. Oldtiden svandt bort fra mit Øje, eller rettere den sammenvoxte med den Nutid, der fremtraadte i min Elskede — Ja jeg har levet, levet i denne Verden og omfattet Alt omkring mig med Kærlighed, fordi Alt syntes at være til for den Enes Skyld, og dreje sig om den ene Punkt, hvori mine Ideer og Følelser forenede sig. — Dog kort var denne Salighed; thi jeg behøvede blot at vide jeg elskede, for at blive saa ulykkelig som jeg kunde blive. De borgerlige Forholde stobe som en uoverstigelig Mur imellem Os, og Naturen havde desuden befæstet et svælgende Dyb mellem vore Væsener. — O, hvor har jeg kæmpet med den frembrydende, voxende Lidenskab! Med hvilken Magt har jeg nedtvunget min Sjel i de mest anstrængende Sysler, for at dæmpe Stormen, der rasede i mit Indre! Dog Alt var forgæves, det var, som om Mennesket vilde med sin Haand dæmme for den susende Bjergstrøm. — Aar henrandt, og svag nedsank jeg i den mørkeste Tungsind. — Ak, jeg vandrede mørke, vildsomme Stier; thi jeg havde intet Hjem. Denne Verden var lukket for mig, og min Aand manglede Kraft og hvad end var mere, Lyst til at skabe sig en ny. — Nu saae jeg Parodien over Gudernes betydningsfulde Liv. — Harmen

vakte den slumrende Kraft, og Oldtiden, min Barndoms og Ungdoms Elskede, stod atter for mit Øje. Den dybe Følelses. 14havde skærpt mit Syn, og hvor jeg forbum kun saa et behageligt Spil, der blev jeg nu et glandsfuldt og fuldendt Billede var af det Højste. — Nu, men maaske ogsaa først nu vil De kunne læse, hvad der stod skrevet i mit Indre, da jeg skrev: „Jeg saa engang et Billede af det Evige. Kunde og turde jeg male det saaledes, som det stod for mig, da vilde I tilbede knælende; kunde og turde jeg udtale Smerten, jeg følte, da det ej længere var for mig, da vilde Eders Ledemod dirre, og Eders Aafyn blegne. Jeg kan ikke angre at have seet det, men uafladelig svæver det for mit Øje, som den Olympiske Jupiters for de gamle Grækeres, og dets harmoniske Højhed maa jeg genfinde i gamle Nord, eller jeg har levet". I Oldtiden lever og vandrer jeg, men ligesaalidet som selv den største Digter kan vinde ei uafbrudt Liv i sin selvskabte Verden, faalidet kan jeg stedse indslutte mig i den, jeg stræbte at lade genfødes i mig. Og nu min Ven! naar den Tilværelse, som omringer mig, nøder mig til at beskue sig, ja til at beskue mig selv i den, o, det er en Velgjerning, at Sproget mangler Lyde til at udtrykke den Tomhed og den Smerte, hvis Rov jeg er; thi ellers maatte jeg gøre Hver den ulykkelig, for hvem jeg beskrev min Tilstand. Tilværelsen kan intet Værd, ingen Virkelighed faa i mit Øje, uden at den maa træde frem i Hende, som jeg evig tilbeder, og hvorledes kan jeg stirre paa denne Punkt, uden at fortvivle!! Saalænge jeg her kan lade Oldtiden baade indvortes og udvortes opkaste sin Skandse omkring mig, da kan jeg leve, men rives jeg ud af denne Kreds, da er der intet, som hindrer den forfølgende Furie fra at omslynge og knuse mig i sine Arme. —

Fra hvad Synspunkt jeg maatte, efter en saadan Gang, betragte Verden og Verdens Ting, naar jeg fulgte Indtrykket, de uvilkaarlig gøre paa mig, behøver ingen Udvikling. — Men jeg er ej blot følende, men ogsaa tænkende Væsen. Jeg crkender, at den dybe, kærlige Følelse, der omfatter den højeste Ide, der, som alt Oversandseligt hævers. 15sig over Tanken, er det Eneste, der ædler Mennesket; men jeg erkender ogsaa, at intet er bedrageligere end Følelsen af de Ting, der ere udenfor Os, og at det derfor var ligesaa ubilligt som urimeligt, hvis jeg paastod, at Tilværelsen maatte være alle opadstræbende Mennesker ligesaa forhadt, som den er mig. Jeg støder kun sammen med den paa en Punkt, der maa evig adskille Os, ja væbne Os mod hinanden; men manget ædelt Menneske kan føle sig knyttet til den, fordi den synes at indeholde Genstanden for hans højeste Trang og Ønske. At jeg paa min Standpunkt troer, han bedrager sig selv og søger Billedet i Skyggetegningen, er nødvendigt; men ogsaa Han vil med Grund kunne paastaa, at Han seer Billedet selv, og aldrig vil han gøre det til meer end Billede, naar han først har vovet at omfatte sin Trang heel.

Spørgsmaalet bliver da vel nu: kan Tilværelsen eller Menneskelivet med alt, hvad dette forudsætter, og indtvunget mellem de Skranker, Vi erkende, nogensinde udvikles til ei rent Billede af Ideen eller Guddommen? Underspørgsmaalet vorder: beskue Vi i Historien stedse voxende Spor til denne Udvikling, og hvad byder den sammenbundne Fortid og Nutid Os at haabe af Fremtiden?

Ej er jeg forfængelig og selvkærlig nok til at tro, mine Svar paa disse Livets egne, højeste Spørgsmaal kunne have mere end subjektiv Gyldighed; men dog skal jeg i et af mine følgende Breve søge at besvare dem med saa liden Indblanding af min Individualitet som mulig.

Er det lykkedes mig at overbevise Dem om, hvor nær vores Interesse ligger samlet, og hvor ubetydelig vores Uenighed er, naar der spørges Hvad? da tør jeg ogsaa haabe, De vil dele min Interesse for Omhandlingen af det Hvorledes? der egentlig er og maa imellem alle Tænkende være Tvistens Æble.

Jeg er ikke stolt nok til at tro, at min Individualitet, hvori jeg aabnede Dem et Blik, er som den store Digters en Verden, hvori Enhver med Sands for det Dybe og Højes. 16gerne træder ind af sin egen og bevæger sig med Velbehag, og Nydelse; men, ligesom det var Trang for mig selv at være kendt af den, jeg. om Guderne ville, længe skal kalde min Ven, saa var det ogsaa nødvendigt, naar De skulde kende min Standpunkt og befries fra at misforstaa mig.

Vedlagt finder De et par Vers, Fragmenter af mit indre Livs Historie, der som tro Præg af min Individualitet have ligesaameget og ligesaalidet Værd som den. Hvorfor jeg netop valgte disse, vil Indholden strax sige Dem. —

Naar de engang finder Dem oplagt til at fortsætte vor skriftlige Samtale, og Tiden tillader det, venter jeg at se Noget fra Dem. Regelmæssighed og Afmaaling af Dage eller Uger vilde her være latterlig, og er De af min Mening, ville Vi, naar det falder os ind, skrive, uden at tage Hensyn paa, om det foregaaende endnu er uomhandlet af den anden Part eller ikke; thi Vi løbe dog ikke fra hinanden. —

Deres Ven
Grundtvig.